

Modře označené štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
38,10+ 1,90 (GST) = 40 kan. dolarů
Cena 1.62 + 0.08 (GST) = 1.70 dolaru.

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

Datum, dokdy jsou
noviny předplaceny,
je v pravém horním
rohu štítku!

J Time
Committed
Á délai
convenu

Telefon: 416/530-4222
Fax: 416/530-0069
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

No. 21.

(446.)

Vol. 19.

Thursday,

November 19,

2009

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

www.satellite1-416.com nebo www.zpravy.org nebo www.zpravy.ca

Po dvaceti letech

„Revoluce nevznikají v okamžiku, kdy je útlak nejsilnější, ale v okamžiku, kdy útlak povolí,“ slyšel jsem někdy na přelomu roku 1968 a 1969 na zimních kurzech evangelické mládeže v Herlíkovicích. Přestože to v tu dobu vypadalo jako že už jsme se vypořádali s normalizací, že nejhorší je za námi a že přeče jen něco zůstane z Pražského jara roku 1968, kleště se stále víc svíraly. Rozhlas ještě odvysílal velmi odvážného Silvestra. Místo Literární listů, které nahradily Literární noviny, teď vycházely pouze Listy. Svobodná Evropa se rušila, ale spíše jen symbolicky. Do zahraničí se stále mohlo cestovat. Pravda, měl jsem na krku první politický proces za demonstraci 7. listopadu 1968, ale byl jsem snad jediný. Jakýsi nadstrážmistr Zámečnick mne obvinil z verbálního napadení příslušníků VB, měl jsem jim říkat, že jsou gestapáci, ale u soudu to prohrál.

Nikdo z nás netušil, jak daleko tato plíživá normalizace půjde. Sinusovka, která do srpna 1968 směřovala pomalu nahoru k větší svobodě, začala stále s větší strmostí směřovat dolů. Těžko říci, kdy dosáhla nejnižšího bodu, ale pravděpodobně to bylo někdy, kolem roku 1977, kdy vznikla Charta 77, či kolem roku 1979, kdy byli zavřeni představitelé VONSu.

Pak jakoby nějakou dobu zůstala na bodě mrazu a pomalu se začaly objevovat jako první květiny na jaře ostrůvky svobody. Tamhle někde někdo mohl vyjet do zahraničí. Občas se i nějaké dítě disidenta dostalo na školu. Při benzínové krizi se najednou mohlo jet přes zakázanou Jugoslávii. V rozhlasu se opět začaly hrát některé západní skupiny. Divadla malých forem obcházela zákazy. Ale pořád věznil disidenti. Ve vězení zemřel Pavel Wonka. Svobodná Evropa a Deutsche Welle (proč právě ta, to je mi dodnes záhadou) byly stále rušeny, ale Hlas Ameriky zněl o deváté večer z každé domácnosti.

Marně jsem se snažil ve Svobodné Evropě vysvětlit, aby zkusili i večer vysílat na kratších vlnových délkách v 13, 16 a 19 metrech. Odpověď byla vždy stejná: „V tu dobu není nejvhodnější přenos na těchto frekvencích.“ Nikdo z těch byrokratů nechápal, že v tu dobu nebyl ani dobrý přenos rušícího signálu. Vzpomínám si, jak jsem byl ještě v Praze vzteky bez sebe, když konečně byla Svobodná Evropa dobře slyšet a jak se od mikrofonu ozvalo: „Z technických důvodů končíme přenos v pásmu 13 metrů, pokud chcete náš program nadále poslouchat, přelaďte si přijímač do pásma 16, 19, 25, 31, 41 a 49 metrů.“ Když jsem tak učinil, nebylo v hluku rušičky

TOMÁŠ BAŤA NA DEMONSTRACI V NORTH YORKU 3. PROSINCE 1989

slyšet naprosto nic. Po chvíli se ozývala jednotlivá slova, pak věty. Pak již to bylo docela srozumitelné, dokonce dobře slyšitelné a opět známá věta: „...Z technických důvodů...“ Tak se to den co den opakovalo. V okamžiku, kdy byla Svobodná Evropa konečně slyšet, přestala vysílat.

Karel Kryl mi jednou vyprávěl, že si stěžoval na to, že byla odvysílána nějaká nepřesná informace. Tehdejší jeho nadřízený mu podal následující vysvětlení: „Prečo sa pán Kryl takto rozčulujete, veď to tam stejnake nikdo nemôže počuť.“

Jenže někdy v polovině roku 1988 přestalo nejprve rušení rozhlasové stanice Svoboda, která vysílala do Sovětského svazu a pak již i Svobodné Evropy do Československa.

A jak na to zareagovali technici ve Svobodné Evropě? Přesunuli vysílání do zahlacených vyšších pásem 41 a 49 metrů, takže opět posluchači nemohli téměř nic slyšet. Jeden můj známý mi po listopadu řekl: „Po celou dobu jsem Svobodnou Evropu poslouchal, ale v listopadu 89 jsem se jí marně pokoušel chytit.“

Jeho slova mohu potvrdit i z Toronto. Přestože jsem pravidelně přejímal zprávy ze Svobodné Evropy, v době kolem listopadu 1989 nebyla Svobodná Evropa zachytitelná. Když jsem jim volal, že nejsou slyšet, dostalo se mi logické odpovědi:

NÁMĚSTÍ V NORTH YORKU BYLO ZAPLNĚNÉ DO POSLEDNÍHO MÍSTEČKA

„My zde nejsme pro Severní Ameriku, ale pro lidi v Československu.“ Na můj argument, že ani tam nejsou pořádně slyšet, místo odpovědi následovala protiotázka, jak to můžu v Torontu vědět.

O tom, že tlak povoluje svědčil ne jeden lakmusový papírek. Stále víc a více nezávislých publikací (i když opět byl František Stárek odsouzen k tvrdému trestu dvou a půl roku vězení a k tomu dvouletý ochranný dohled). Svobodná Evropa však již v létě roku 1989 s oblibou vysílala Jakešův projev, kde pláče, že je jak kůl v plotě. Zatímco Chartu 77 podepsalo za dvanáct let asi jen dva tisíce lidí, pod manifest Několik vět se podepsalo během pár měsíců 30 000 občanů. Na Západě se najednou objevovali disidenti. Signály přicházely nejen od Gorbačova, ale i z Polska, kde byly první svobodné volby, v nichž se stal premiérem Tadeusz Mazowiecki; z Maďarska, kde přestříhli dráty do Rakouska, z východního Německa, odkud lidi utíkali na západoněmecké velvyslanectví do Prahy, následoval vlak svobody a pád Berlínské zdi.

POKRAČOVÁNÍ NA STR. 6

ČEŠI A SLOVÁCI SPATŘILI NADĚJI

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

P.P.I.C. Accounts # 1001583

GST Business # 86957 0572 RT0001

Paid in Toronto

CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

published by ABE

P.O. Box 176, Station „E“,
Toronto, Ont. M6H 4E2

Telefon: 416/530-4222

Fax: 011-420/274-770-929

E-mail: abe@zpravy.ca

abe@satellite1-416.com

www.satellite1-416.com

www.zpravy.org

www.zpravy.ca

Česká adresa: ABE/ČIŽINSKÁ

Štefánikova 387, 500 11 Hradec Králové 11

Tel.: 491 020 362

Fax: 274 770 929

Aleš Březina - redaktor;

Advertising rates: 22.00 per inch/col.

\$ 1.65 CDN per line/col.

Předplatné:

v Kanadě \$ 38,10 + \$ 1,90 (GST) = \$ 40,00,

pro ostatní svět CND/US \$ 60 .

v ČR 1000 Kč, na Slovensku 40 eur.

PDF elektronicky \$ 22 -

v ČR 200 Kč., na Slovensku 8 eur.

Churches

ČESKÉ A SLOVENSKÉ BOHOSLUŽBY V TORONTĚ

Československý baptistický sbor (Czechoslovak Baptist Church); 200 Annette St., Toronto, Ont. M6P 1P6. Každý je srdečně vítán. Začátek nedělních bohoslužeb je v 10:00. Rev. Ján Banko. Tel.: 289/242-0635; Internet: <http://www.csbbaptist.com/>

KITCHENER-WATERLOO: Každou druhou neděli v měsíci v 17:00 - German Gospel Church, 223 Union St.E.

Moravští bratři (Moravian Brothers Church); Bohoslužby pouze anglicky-neděle v 11:00. 7 Glenora Ave. Toronto, Ont. M6C 3Y2. Tel.: 416/656-8661. Duchovní správce: Rev. Margaret Hassler, Pastor, e-mail mkhassler@yahoo.com

Rímsko-katolický kostel sv. Cyrila a Metoda (R.C. Church of St. Cyril and Methodius), 5255 Thornwood Drive, Mississauga, Ont. L4Z 3J3. Slovenská omša: Ne.: 11:00, po a št.: 8:00, út., st. a pá.: 19:00, 1. so 18:00. Anglická: Ne.: 9:00 a so.: 17:00. Farář: J. Vaňo. Kaplan: E. Rybánský. Tel.: 905/712-1200, fax: 905/712-0974.

Rímsko-katolický kostel sv. Václava (R.C. Church of St. Wenceslaus), 496 Gladstone Av., Toronto, Ont. M6H 3H9. Internet: www.katolik.ca. Bohoslužby: neděle v 10:30, pátek 19:00. První sobota v měsíci v 15:00 na Masaryktownu. Duchovní správce: Rev. Libor Švorčík. Tel.: 416/532-5272, fax: (416) 516-5311.

Slovenský evanjelický kostol augsburgského vyznania sv. Pavla (Slovak Evangelical Lutheran Church of St. Paul) 1424 Davenport Rd., Toronto, Ont. M6H 2H8. Tel.: 416/658-9793. Rev. Ladislav Kozák. Bohoslužby: neděle: 9:30 (angl.), 10:45 (slovensky).

Slovenský grécko-katolický kostol sv. Marie (Slovak Greek Catholic Church of St. Mary) 257 Shaw St., Toronto, Ont. M6J 2W7. Tel. 416/531-4836. Bohoslužby: 9:00 angl., 10:30 slov.

Luteránský kostol sv. Lukáša, (Lutheran Church of St. Luke), 3200 Bayview Ave. (Bayview a Finch), Toronto. Rev. Dušan Tóth.

Kat. bohoslužby mimo Toronto

Burlington: Holy Sepulchre Cemetery-neděle 15:00 hodin. Středa 18:00. Duch. správce: Jirí Macenauer St. Adalbert R.C. Mission, 464 Plains Rd. W., Burlington L7T 1H2. Tel.: 289/337-2911

Kingston: Kaple Newman House, 192 Frontenac Street. Nejbližší bohoslužby: 21. listopadu 2009 v 10 hodin.

Ottawa: Kostel sv. Leopolda Mandice: (Lyndale a Hinchey); 170 Hinchey Avenue. Nejbližší bohoslužby: 21. listopadu 2009 v 17 hodin.

Montreal: Kaple Loyola High School, 7272 Sherbrooke Street. Nejbližší bohoslužby: 22. listopadu 2009 v 11 hodin.

Vineland: St. Helen's Church R.C. Parish, 4156 Maple Grove Rd. Nejbližší bohoslužby: Bude oznámeno.

SOKOL TORONTO

MIKULÁŠSKÁ ZÁBAVA

Sobota 28. listopadu 2009 v 19:00 hod.

Lístky \$25.00 Studenti \$15.00

Můžete odložit vstupné, která se bude prodávat ve 19:00 hod., kvůli zájmu lidí ve 20:00 hod.

Příslovec díky, Mikuláš je bude roudňovat.
K tanci hraje skupina Miro Letka

Obě akce jsou pořádány v hale kostela Sv. Václava
496 Gladstone Avenue, Toronto

Veškeré informace a předprodej lístků:

Kamila Blaž: (416) 663-2382

Hana Jurásková: (905) 536-2541

Česká televize Nová vize

vysílá v Ontariu vždy v sobotu v 10:00 hodin

opakování v úterý v 7:30 hodin

na stanici OMNI 1 (V Torontu kanál 47/kabel 4 a 169)

E-mail: slepceikovam@sympatico.ca.

Slovenská televize Slovenský svet

vysílá v Ontariu vždy v sobotu v 10:30 hodin

opakování v úterý v 8:00 hodin

na stanici OMNI 1 (V Torontu kanál 47/kabel 4 a 169)

E-mail: katarina@creativepostinc.com

Infomační a imigrační středisko ČSSK

Porady a ověřování dokladů po předchozím zavolání
Poštovní adresa je:

P. O. Box 564, 3044 Bloor St. W., Toronto, Ont. M8X 2Y8

Tel.: 416/925-2241, fax: 416/925-1940

E-mailové adresy: Ústředí: ustredi@cssk.ca

Torontská odbočka ČSSK: Toronto@cssk.ca

Webová adresa ČSSK: www.cssk.ca

Torontská odbočka ČSSK

Telefon: (416) 762-6846

Masaryk Memorial Institute Inc.

450 Scarborough Golf Club Rd., Scarborough, Ont. M1G 1H1

Tel.: (416) 439-4354, Fax: (416) 439-6473

Knihovna na Masaryktownu

Středa: 16:00-21:00, sobota: 10:00-13:00.

Tel.: 416-439-0792

Satellite 1-416 jsou nezávislé noviny reflektující různé názory, které se nemusejí vždy shodovat s názory redaktora těchto novin.

Jsmě přesvědčeni, že výměna myšlenek a názorů slouží vzájemnému pochopení a porozumění. Naším úkolem není říkat čtenáři, co si má myslet, ale předat mu informace, z kterých si může udělat svůj vlastní názor.

Přebírání původních článků a informací je možné, pokud se nezmění charakter článku a pokud nebude porušena rovnováha, která se diskusí sleduje.

Všechny články v našich novinách musí být podepsané a autor zodpovídá za správnost údajů v nich uvedených.

We acknowledge the financial support of the Government of Canada through the Publications Assistance Program of the Department of Canadian Heritage toward our mailing costs.

Evropa v Torontu

Jestliže jsem letos v létě napsal, že Mezinárodní torontský filmový festival (TIFF) byl pro mne zklamáním, nejen kvalitou, ale i malým množstvím evropských filmů, pak torontský Evropský filmový festival (EFF), který se bude konat od 19. listopadu do 3. prosince 2009 slibuje opak. Těžko se dají oba festivaly srovnávat. Zatímco TIFF má velké zastoupení evropských filmových velmocí jako je Francie, Německo, Itálie a Británie, EFF má z těchto zemí po jednom filmu (v případě Itálie dva) a dostane se i na země, které na TIFF nebyly zastoupeny vůbec. Kromě Itálie pouze Rumunsko a Rakousko zde budou mít dva filmy, takže rozmanitost je zaručena.

Zatímco zářijový festival dává přednost filmům novým, nadcházející festival má hlavní kritérium kvalitu filmů. Tím není vyloučeno, že by se jeden film nemohl objevit jak na jednom, tak na druhém festivalu. Letos jsme mohli vidět na Mezinárodním festivalu výborný rumunský film jehož překlad názvu by mohl znít *Přidavné jméno: Policejní*. Pokud vám tedy tento film ušel, pak máte znovu možnost ho vidět (28. 11. - 20:30, The Royal). Pro nás je specificky zajímavý i tím, že se jedná o mladého policajta, který sní o krásné dovolené v Praze. Tvrdí, že je proti jeho svědomí zruinovat život mladých lidí jen kvůli tomu, že experimentují s drogami. Jeho partnerka má jiné starosti. Zabývá se poezií, jazykem. Něco, co je pro mladého policajta naprosto zbytečné až do okamžiku, kdy si ho povolá nadřízený,

Kalendář

- 19.11.-3.12.**
Evropský filmový festival
19. 11. (čt) 18:00
Karamazovi
Film Petra Zelenky
Bloor Cinema - Toronto

- 20.11. (pá) 18:00**
Počas rozpadu
Slovenský film
Kino Royal

- 21.11. (so) 19:00**
Robo Grigorov
Festival rebelov
Osada sv. Václava

- 22.11. (ne)**
Film Karamazovi v Ottawě
Union, Library and Archives Canada
Vstupné 10 dolarů.

- 28. 11. (so) 10:00**
Bazar slov. evang. kostola sv. Pavla
1420 Davenport Rd.

- 28. 11. (so) 19:00**
Mikulášská zábava
Hala kostela sv. Václava

- 10.12. (čt) 19:00**
Benefice pro Nový Záběr
Hala kostela sv. Václava

- 12. 12. (so)**
Dětská mikulášská s filmy
Hala kostela sv. Václava

**Toto číslo bylo dáno do tiskárny 17. 11. 2009 v 03:00
Příští číslo vyjde: 18. 11. 2009**

kteřemu chce vysvětlit své stanovisko. Místo toho ho jeho šéf nechá citovat ze slovníku definice jako svědomí, policajt, policejní. Odtud je i název filmu, ale také i zamýšlení nad hodnotami jako je zákon, spravedlnost, svědomí. Dalším filmem, který jsme mohli vidět na předchozích festivalech je polský film Doroty Kedzierzawské *Čas umřít* (26. 11. 18:00, The Royal). V hlavní roli je vynikající jednaděadesátiletá Danuta Szaflarská. Příběh staré ženy, která má nádhernou, ale rozpadající se vilu. Jejím jediným přítelem, jak to často bývá, je pes s kterým vede monologu či dialogy. Její syn nemá vztah, k tomu, co odkazuje, nemá zájem udržet dědictví, ale o majetek. Vnučka se při návštěvě babičky nudí. Naproti tomu děti v okolí se zájmem o hudbu, nemají místo, kde by rozvíjely svůj talent. Není proto překvapením, že se mezi starou ženou a dětmi vytvoří trvalejší vztah.

Závěr festivalu je věnován jednomu z největších malířů 16. století Domenicosu Theotokopulosovi, kterého svět zná pod jménem *El Greco* (3. 12. 18:00, Varsity). Tento film byl promítán na Mezinárodním filmovém festivalu. Liší se od ostatních filmů, že jde do historie, ale soubor velkého malíře s inkvizicí a establishmentem svým způsobem připomíná Formanův film *Goyovy přízraky*. Snímek měl původně běžet v normální distribuci, zatím se však jedná pravděpodobně o první torontskou reprízu.

Jestliže na závěr festivalu je klasika, pak totéž platí i o úvodu festivalu. V době internetu a rychlých zpráv si málokdo z mladých lidí sedne a poctivě přečte Dostojevského *Bratry Karamazovi*. O našem zkratkovitém způsobu života

svědčí skutečnost, že se film Petra Zelenky jmenuje pouze *Karamazovi* (19. 11., 18:00 - Bloor Cinema). Je to snad i přesnější název, protože stejně důležitou roli zde hraje i otec tří bratří. Naroubovat Dostojevského na současnost a hrát ho v prostředí zanikajících polských sléváren je samo o sobě absurdní. Další absurditou je, že otázky víry, hledání Boha a vzdoru hovoří pouze k jedinému divákovi, který se k představení dostane jaksi nedopatřením. Film je nejen adaptací Dostojevského, ale i o současném divadle, které se pokouší sdělit určité hodnoty a jak tato komunikace je devastována světem komerce, kdy třeba herci pošilávají po výnosnější a úspěšnější kariéře.

Hned druhý den festivalu (20. 11. 18:00, The Royal) je slovenský film Vlado Fischera *Polčas rozpadu*. V nikoliv neobvyklé situaci, kdy muž kolem čtyřicítky zjišťuje, že mu něco uteklo a čistě náhodou se zamiluje do mladé ženy, která neví, co se životem. Zatím i jeho ženě Karle něco uteklo a tak se upíjí a hledá naději ve vztahu s léčitelem. Jedná se o komedii, tak běžnou, že je až černá, ale stojí za shlédnutí, protože již delší čas jsme neměli v Torontu možnost vidět slovenský film.

Totéž neplatí o finském filmu. Ten je pravidelně zastoupený na TIFF, ale film Petriho Kotwici *Černý led* (28. 11. 20:30, The Royal) je tématicky podobný. Opět se zde úspěšná dvojice kolem čtyřicítky žijící v Helsinkách. Do vztahu vstupují třetí osoba. Se ztrátou základních hodnot, mizí i povědomí pravdy. Každý z účastníků trojúhelníku má pocit, že má situaci pod kontrolou a že ten druhý (třetí), o jeho podvodech neví. Jeden druhému se stává nepřítelem, ale zároveň je na něm závislý.

Každá lež má svůj důsledek, ale jinak než bychom očekávali.

Bushova válka s terorismem není ničím novým. Skutečností je, že se s ním potýkala prakticky každá větší země v západní Evropě. V padesátých letech to byla ve Francii teroristická OAS, o deset let později v Británii IRA, ve Španělsku je to ETA, v Itálii Rudé brigády... V Německu k symbolům terorismu patřila dvojice Andreas Baader a Ulrike Meinhoff. Přestože se jedná o historii čtyřicet let starou německá kinematografie se stále častěji k této době vrací. Režisér Udi Edel si zvolil pro svůj film špičku ledovce. Film *Komplex Bader-Meinhoffová* je na pořadu v neděli 29. listopadu v kině Royal od 18 hodin. Těsně před uzávěrkou jsme se dověděli, že hostem na festivalu budou Stefan Aust, autor stejnojmenné knihy této teroristické dvojici (beseda s ním se koná 1. prosince v 19 hod. v Innis Town Hall, 2 Sussex Ave.) a Thomas Bidegain spoluautor scénáře francouzského filmu *Prorok* (20. 11. 18:00 Royal), jenž byl oceněn Grand Prix na festivalu v Cannes 2009.

Škoda jen, že na festivalu nevidíme žádný anglický film a pak filmy zemí, které nejsou součástí EU, ale produkují vynikající filmy jako Island, Švýcarsko, Rusko, Ukrajina, Srbsko, Chorvatsko, Bosna - Hercegovina. Možná, že by se tento festival mohl rozrůst v něco většího. Představme si, že bychom měli v Torontu třeba kino Evropského filmu.

Festival evropského filmu, kterého se zúčastní 23 zemí a na kterém můžeme ZDARMA vidět 26 filmů probíhá ve třech kinech: Bloor Cinema (506 Bloor St. W.), The Royal (608 College St. W.) a Cineplex Varsity (55 Bloor St. W.)

Aleš Březina

Eh! U MEET THE EUROPEANS

EUROPEAN FILM FESTIVAL

19 NOVEMBER - 3 DECEMBER 09 TORONTO

FREE ADMISSION

2 WEEKS OF AWARD-WINNING EUROPEAN CINEMA
26 FILMS, 23 COUNTRIES

BLOOR CINEMA | THE ROYAL | CINEPLEX ODEON VARSITY

ENTRANCE ON A FIRST COME, FIRST SERVE BASIS
ALL FILMS SUBTITLED IN ENGLISH | ALL FILMS 16 AND OVER

WWW.EUTORONTOFILMFEST.CA

Day	Time	Title	Country
Mon	19	Film	THE KARAMAZOVIS
Fri	20	Film	HALF LIFE
Fri	20	Film	A PROPRIET
Sat	21	Film	A WHOLE LIFE AHEAD
Sat	21	Film	THE WORLD IS BIG AND
Sun	22	Film	UNDER THE STARS
Sun	22	Film	THE LAST HOMECOMING
Mon	23	Film	THE LOVERBIRDS
Mon	23	Film	A FILM WITH HELMUT
Tue	24	Film	LITTLE BOBBERS
Tue	24	Film	WRITERS IN WAITING
Wed	25	Film	EOU & HONENT FREEDOM
Wed	25	Film	5 DAY SCAM
Thu	26	Film	TIME TO DIE
Thu	26	Film	BLACK ICE
Fri	27	Film	WINTER NIGHT
Fri	27	Film	THE ALZHEIMER CASE
Sat	28	Film	THE RING OF PING PONG
Sat	28	Film	POLICE AGENTIVE
Sun	29	Film	THE SHARPER HEARING OF CONSEX
Mon	30	Film	BOOSTER'S BREAKFAST
Mon	30	Film	NIGHT BUS
Tue	1	Film	CECRO
Tue	1	Film	WEDNESDAY WITH MY MOTHER
Wed	2	Film	THE WHITE BIRD
Thu	3	Film	BL. BREED

Czech & Slovak Institutions

České velvyslanectví Czech Embassy

251 Cooper St.
Ottawa, ON K2P 0G2
Tel.: (613) 562-3875
Fax: (613) 562-3878
E-mail: ottawa@embassy.mzv.cz

Slovenské velvyslanectví Slovak Embassy

50 Rideau Terrace
Ottawa, ON K1M 2A1
Tel.: (613) 749-4442; 749-4450
Obch. zast.: (613) 748-1773
Fax: (613) 748-0699

Český konzulát v Montrealu

Czech Consulate in Montreal
1305 Ouest Avenue des Pines
Montreal, QC H3G 1B2
Tel.: (514) 849-4495
Fax: (514) 849-4117
E-mail: montreal@embassy.mzv.cz

Český konzulát v Torontu

Czech Consulate in Toronto
2 Bloor Street West, Suite 1500
Toronto, ON M4W 3E2
Telefon: 416-972-1476
Fax: 416-972-6991
E-mail: toronto@embassy.mzv.cz

Úřední hod.: pondělí až pátek 09.00 - 12.00

Honorary consulate of the Czech Republic

Calgary, AB
Honorary Consul: Jaroslav Jelínek
611-71st. Avenue SE.,
Calgary, AB T2H 0S7
Tel.: (403) 269-4924,
fax: (403) 261-3077.
E-mail: jelinek@terramanagement.com.

Winnipeg, MB

Honorary Consul: William Randa
310-115 Bannatyne Ave.,
Winnipeg, MB, R3B 0R3
Tel.: (204) 942-0981, fax +1 (204) 947-9626
E-mail winnipeg@honorary.mzv.cz.

Honorary consulates of the Slovak Republic

Calgary, AB:
208 Scenic Glen Place N.W.,
Calgary, AB T3L 1K3.
Tel. and Fax: (403) 239-3543,
Mobil: (403) 540-1668, (403) 399-9882
luzanzotto@shaw.ca
Mr. Ludovit Zanzotto, Honorary Consul
Jurisdiction: Alberta and Saskatchewan

Montreal, QC
22, Place de la Madeleine
Dollard des Ormeaux, Quebec H9B 1W3
Tel.: (514) 421-2972, Mobil: (514) 585-2496
Fax: (514) 421-1583
slovex@sympatico.ca; slovex@slovex.com
Dezider Michaletz, Honorary Consul

Toronto, ON:
18 King Street West, Suite 1203
Toronto, ON M5C 1C4
tel: 416/862-1270 fax: 416/363-3528
michaelm@ontarioclub.com
Michael Martinec, Honorary Consul
Jurisdiction: Province of Ontario

Vancouver, BC:
247 Abbott St., 3rd Floor
Vancouver, BC V5Z 1E4
Tel. & Fax: (604) 682-0991
e-mail: stan.lisiak@gmail.com
Hours: Tuesday 14:00-16:00,
Thursday 10:00 - 12:00
Mr. Stanislav Lišák, Honorary Consul
Jurisdiction: British Columbia

Winnipeg, MB:
B-1106 Henderson Hwy.,
Winnipeg, MB R2G 1L1
Tel/Fax: (204) 947 1728
jkdrafi@shaw.ca
Mr. Jozef Kiška, Honorary Consul
Jurisdiction: Manitoba

Dr. Petr Munk
Chiropraktik
1552 Bloor St. W.

Toronto, Ont.
www.drpetermunk.com

Ordinační
hodiny:
Pondělí-pátek:
10-13 a
15-19.

Tel.: 416/533-0005

Michael Eisner,
RMT, CDT
and
Practitioners of
Mind & Body

Lakeshore Village Integrated Medicine

Integrated Medicine Clinic
Provide the Following
Medical Services:

*Massage Therapy, Manual Lymphatic
Drainage (CDT), Hot Stone Massage*

Naturopatie, hypnotherapie, joga,
qigong, aromaterapie, chiropraxe,
akupunktura, reflexologie,
psychoterapie, zdravá tělesná váha,
postraumatický stres a
programy pro děti s ADD, ADHD,
etc.

Některé soukromé pojišťovny kryjí
vybrané léčby!

**2921 Lakeshore Blvd West,
Etobicoke – at Islington Ave.**
Tel. 416/823-1165, e-mail
rmt-yyz@integratedmedicine.ca
www.integratedmedicine.ca

Translations

**EVA
MESTICOVÁ**

Překlady, tlumočení

Autorizovaná překladatelka

E-mail:
emestic@hotmail.com
416/922-8786

**ČESKO-SEVEROAMERICKÁ
OBCHODNÍ A KULTURNÍ
KOMORA INC.**

CZECH – NORTH AMERICAN
CHAMBER OF COMMERCE AND
CULTURE

909 Bay St. # 1006
Toronto, ON M5S 3G2
Tel./Fax: (416) 929-3432
E-mail: czechevents.novotny@gmail.com
www.czechevents.net

Torontská kronika

8. 11. 2009

Bez ladu a skladu

Prvním ze dvou listopadových koncertů slovenských hudebníků u svatého Václava při příležitosti pádu železné opony byl koncert skupiny *Bez ladu a skladu*. Děkujeme za snímek, který jsme dostali od Klaudy a Martina Krbatových příští koncert je na programu v sobotu 21. listopadu 2009 a vystoupí slovenský zpěvák Robert Grigorov.

Farmáři v Hale slávy

Již tradičně jsou každý podzim do Kanadské zemědělské haly slávy během podzimního veletrhu uvedeny tři významné osobnosti z tohoto oboru. Letos portréty dvou z nich R. Petera Hefferinga a André Paul Roy Kinga vytvořila malířka Maria Gabánková.

12.11.2009

Torontská filharmonie uvedla Suchoně a Dvořáka

Slavnostního koncertu k 20. výročí pádu Berlínské zdi a Sametové revoluce se zúčastnili představitelé diplomatického sboru zastoupení mimo jiné německým a českým velvyslancem, českým konsulem a slovenským čestným konsulem. Na programu byla kanadská premiéra *Baladické svity* Eugena Suchoně, jako překvapení úryvek z Bethovenovy *Ódy na radost* a kompletní Dvořákova *Stabat Mater*. Tento téměř tří hodinový koncert měl obrovský ohlas u diváků. Symfonický orchestr řídil Kerry Straton. Sólisty byli (zleva: Jason Nedecky, Stephan Harland, Deborah Overes a Allison Cecilia Arenda).

14.11.2009

Josef Čermák oslavil 85

O narozeninách Josefa Čermáka již jsme psali v minulém čísle. Ústředním motivem her Alberta Camuse je, že když chce někdo někoho překvapit aniž by o tom ten druhý věděl, sám na to doplatí.

Nic osudového jako u Camuse, kdy voják přijde v převlečení domů a oni ho nepoznají se nestalo. Pouze se musela posunout oslava narozenin o jednu hodinu. Slavnost byla tak utajená, že o ní oslavenec nevěděl a o hodinu se zdržel. Z mnoha pozdravů vybíráme slova bývalé předsedkyně ČSSK Blanky Rohnové: „Nechci mluvit o jeho úspěšné kariéře jako společníka velké advokátské firmy. Před očima mi běží jeho dlouholetá práce pro naši komunitu, jeho spolehlivost, ochota pomoci kdykoliv jej někdo požádá. Jak víme,

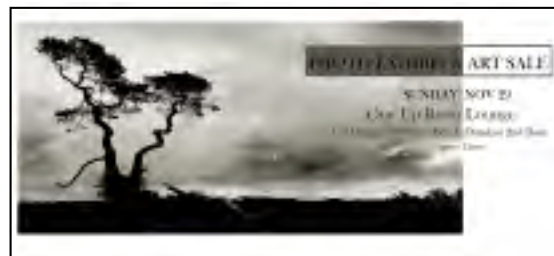
J. ČERMÁK DOSTAL K 85. NAROZENINÁM NOVOU ČÍČKU

jeho zájmy jsou rozsáhlé na příklad poezie, literatura, píše do novin, vydal několik knížek, má rád klasickou hudbu, operu, divadlo. V divadle je nejenom divákem, ale i hercem. V Novém divadle vystupoval mnohokrát a s velkým úspěchem. Byl také v první skupině, která zde začala českou a slovenskou televizi *Okno*. Před kamerou a na jevišti se nám odhalí jiná personalita. Myslím, že nejdůležitější co Pepíček dokázal nejen pro nás, ale i pro širší veřejnost, je kniha *It All Began with Prince Rupert*, která zachycuje historii Čechů a Slováků v Kanadě. Ani si neumím představit kolik hodin vyžadovalo posbírat a uspořádat všechny informace o desítkách našich rodáků, o jejich úspěchu v povolání i dobrovolné práci pro naši komunitu. Ovšem jeho velkou láskou byl a je Sokol. V něm je aktivní od příchodu do Toronta až podnes. Já bych mu ale chtěla poděkovat za dlouholetou práci v ČSSK. Zde po léta zastával pozici jednatele VV Ústředí a od roku 1999 do 2003 byl jeho předsedou. Bylo to obzvláště obdivuhodné a brali jsme to za velkou čest, jelikož Pepíček v zásadě není nadšeným přívržencem schůzí. Z osobního pohledu si nejvíce vážím jeho přátelství...“ Večera se zúčastnili kromě Sokolů i gen. konsul R. Krpač, představitel Nového divadla, farář L. Kozák a L. Švorčík. Jim všem patří poděkování Josefa Čermáka: *Děkuji všem, kterým jsem stál zato, aby si vzpomněli, že je mi 85. Děkuji za gratulace a dárky (mezi nimi perníkového smějícího se paňácu, s kterým se nějak ztotožňuji) a devět jetelových čtyřlístků, za knížky, láhve s vzácnými tekutinami, kytky i osamělé karafiáty a růžičku, za překvapenku, která mne překvapila a Janu Waldaufovi se povedla, která byla tak pěkná, že nakonec jsme úplně zapomněli její důvod a společně jsme se dotýkali nebeských výšín.*

15.11.2009

Sokolský bazar

Paráda svatého Klause a sokolský vánoční bazar se konaly v jeden den a prakticky ve stejném čase. Znamená to, že Vánoce se blíží. U nás doma byl znakem přicházejících vánoč svatý Mikuláš, který chodil po ulici 5. prosince. Karel Čapek si stěžuje, že už zřejmě

Mikuláš jako exotický tvor vyhyne. Opak je pravdou. Dnes se těší Mikulášové, čerti a andělé největší možné popularitě a jeden z nich se zatoulal i v polovině listopadu do Toronta, kde měl stejný úspěch jako v

Čechách. Je dobře, že i tak velký spisovatel jakým byl Karel Čapek se někdy zmýlil.

17.11.2009

Ocenění Jiřiny Martonové

Jedno z největších ocenění pro dětskou knížku dostala letos česká ilustrátorka Jiřina Martonová z Colborne (Ontario) za knihu

Bella's Tree, (text by Janet Russell-Groundwood Books/House of Anansi Press; distributed by HarperCollins Canada. Ve zdůvodnění se říká: *As with text, illustrations should compel the reader to turn the page to see what happens next. Jiřina Marton's illustrations flow; they bring the reader along and add a warm mood to a cold winter's day. A spirit captured within the pages of this book is set free by the reading.* Blahopřejeme!

22.11.2009

Madelaine Wendl v Mind and Body

Klinika Mind and Body je známá nejen jako středisko alternativní medicíny, ale i tím, že

se zde konají pravidelně či nepravidelně výstavy. V neděli 22. listopadu 2009 o 18 hodině je otevření výstavy Madeleine Wendl, která se narodila v Belgii, vyrostla v Montrealu, žila v Rumunsku a v Jižní Koreji a nyní tvoří v Burlingtonu.

26. 11. 2009

PROSBA číslo jedna

26. listopadu se v Great Hall, 1087 Queen Street West v Torontu, koná večer, který, myslím, svým obsahem i formou zůstane dlouho v paměti všech, kteří se ho zúčastní. Prosím, pokud můžete, přijďte. Na plakátku v tomto čísle Satellitu je většina informací. Jen bych dodal, že patronát nad večerem přijal i velvyslanec Slovenské republiky, H-E. Stanislav Opiela, že se ho zúčastní diplomatictí zástupci jiných zemí a že nás osloví Ms. Lilka Trzcinska-Croydon, polská spisovatelka a vzeň z Osvětimi. Zvláště mne potěšil pozdravný dopis ministra občanství, imigrace a multikulturalismu, Jasona Kenneyho, už proto, že byl nepřímým impulsem k myšlence na postavení památníku obětem totalitního komunismu v Ottawě (letná poznámka, již se ujal velvyslanec Pavel Vošalík a tím se stal tatínkem památníku). Ministr Kenney píše: *I am pleased to extend my warmest greetings to those attending (je možné, že bude jedním z nich) the Voices within Walls Fundraiser, hosted by the Open Book Group and Tribute to Liberty. On behalf of the Government of Canada, I would like to take this opportunity to thank the organizers for your dedication, contributions and initiative to acknowledge this important period of human history.* Program *Voices Within Walls* je dílem umělecké režisérky Elley-Ray Hennessy a kolik stovek hodin na programu strávila Zuzana Hahnová a její skupina OBG, se neodvážím ani odhadnout. Svoji přítomností - jsme skoro všichni oběťmi komunismu - splatíme malou část dluhu (jakousi daň cti) těm, kteří dali všechno. (A s tím smokinem si starost nedělejte. Já

abe

sám vykopám truhlici za humny a když tam smoking najdu a vejdu se do něj, tak v něm přijdu, jinak ve slušném obleku).

10.12.2009

PROSBA číslo dvě

Když před několika málo lety Markéta Slepčíková začala svůj televizní program, nebylo vůbec jisté, že se program udrží. Ale udržel. Naopak, rozšířil se po celé Kanadě. A před nedlouhou dobou uvedl anglické podtitulky, do značné míry proto, že si to přáli rodiče, jejichž děti česky dost dobře nemluví. Ale to všechno stojí peníze. Stejně

jako i natočení filmu *Tři vlny* (o třech emigrantských vlnách z naší vlasti), sponzorovaný televizní stanicí OMNI, který Markéta právě dokončila.

Chtěla by ho ukázat (nebo alespoň ukázky) na benefičním večeru v Kostele sv. Václava 10. prosince 2009. Vstupné (včetně malého občerstvení je \$25.00), ale samozřejmě budeme mít příležitost přispět na pokračování televizní činnosti. (Informace a přihlášky na tel: 647/892-6912 - e-mail: novyzaber@yahoo.com)

Josef Čermák

TOČENÝ PRAZDROJ A CZECHVAR V ZÁPADNÍM TORONTU!

Evropská i kanadská kuchyně!

Vyhříváné venkovní patio!

20 točených domácích i dovezených piv!
Large Screen DLP Satellite TV Sport

Wing Nights (Sun.Mon.Wed.)

Karaoke (Fridays)

Fiddler's Dell Bar & Grill

Since 1954

Licensed under L.L.B.O.

Joe Karol
(416)767-8882

781 Annette Street
Toronto, Ontario M6S 3E4

Help build the Memorial to over 100 Million Victims of Communism

Honorary Chair Charles S. Coffey, O.C., has the pleasure of inviting you to

Voices Within Walls

Belarus... Cambodia... China... Cuba... Czech Republic... Estonia...
Latvia... North Korea... Poland... Slovakia... Slovenia... Tibet... Ukraine...

with the patronage of:
H.E. Karel Zbuzalevsky, Ambassador of the Czech Republic
H.E. Stanislav Opiela, Ambassador of the Slovak Republic
Richard Kopal, Consul General of the Czech Republic

Gala Fundraising Event for the Memorial to Victims of Totalitarian Communism

Commemorating the 20th Anniversary of the fall of the Berlin Wall and the end of the Cold War

- Reception with sumptuous food and libations
- Avant-garde performance of drama, aerial dance and music
- Testimonials of prisoners of conscience against communist oppression from around the world
- Original art created before your eyes

The Great Hall, 1087 Queen Street West, Toronto, (at Devoncourt)
Single ticket: \$100, table of ten \$850
VIP table of ten \$1,500 (includes logo, VIP Lounge, priority seating and more)
For VIP info and reservations, RSVP: voicewithinwalls.com or 647-228-2400

Order tickets or donate on www.voicewithinwalls.com

Proceeds will support the building of the Memorial to the Victims of Totalitarian Communism—Canada, Land of Refuge on federal lands in Ottawa.
Open Book Group campaigns Hearts Open Toronto, Soul Canada and Open Theatre. It is working with Tribute to Liberty, and is the founding organization of the initiative to build the memorial.

Support the realization of the Memorial to Victims of Totalitarian Communism—Canada, Land of Refuge through the dedicated charitable **VOIC WITHIN WALLS** Fund. Use your credit card and receive an automatically generated charitable receipt on www.voicewithinwalls.com. Learn about Open Book Group on www.openbookgroup.org.

We gratefully acknowledge the generous support of our sponsors:

PO DVACETI LETECH

POKRAČOVÁNÍ ZE STR. 1

Bylo to ve vzduchu, ale stále se to nějak nemohlo rozhybat. Přimo se k tomu nabízel 28. říjen 1989, který se stal opět státním svátkem, ale disidenti a revolucionáři využili státního svátku k zasluženému odpočinku a když přišlo oznámení o demonstraci studentů, která se měla konat 17. listopadu 1989, nikdo to nebral moc vážně.

Pamatuji se, že 17. listopadu 1989 jsem si opět jako každou hodinu pustil zprávy a dověděl jsem se, že v Praze se konala pokojná demonstrace studentů, kteří si připomněli 17. listopad 1939 a začal jsem pracovat na novinách. Najednou zazvonil telefon. Volal Vladimír Dufek a rozčileně mně říká: „Oni je zmlátitli!“ Snažím se mu to vysvětlit, že to bylo docela pokojné, ale ve zprávách už jsou záběry z Národní třídy. Revoluce pomalu začala.

Po několika pokusech jsem vyfotil v televizi polaroidem rozrušené policajty, jak mlátí demonstranty. Druhý den dorazila zpráva o smrti studenta Martina Šmída. Pak se pro změnu Martin Šmíd objevil v československé televizi. Mezitím se začalo v

Česká a slovenská televize na internetu!

Nyní OnlineTV1 v novém!
 nový Web, více stanic! větší archiv!
www.onlinetv1.com
 Your Connection To Home

www.onlinetv1.com

Praze demonstrovat. *Nový domov*, kde jsem byl redaktorem, jde na dračku.

Počet lidí se zvětšuje. Na demonstraci do Prahy přijíždí z Mnichova Pavel Pecháček ze Svobodné Evropy. Vracení se i zakázaní zpěváci: Jaroslav Hutka, Karel Kryl... Lidé se scházejí na Václavském náměstí. Na balkónu se objevuje Marta Kubišová. Dochází ke kurióznímu setkání Karla Gotta s Karlem Krylem a oba zpívají státní hymnu. To vše přenáší kanadská televize a komentuje to Joe Schlesinger.

Nejen v Praze, ale i v Torontu se demonstruje. V revolučním nadšení svolává předseda torontské odbočky Československého sdružení v Kanadě John Hasek tiskovou konferenci do Kampeličky. Před 740 Spadina stojí přenosové vozy. Kamery bzučí a John Hasek se ujmá slova: „Pozvali jsme vás sem, abychom vás informovali o smrti studenta Martina Šmída.“ Trochu mne zamrazilo a chtěl jsem zachránit situaci a upřesnit, jak to bylo, tak říkám: „Martin Šmíd nebyl zabit.“ John Hasek však plný revolučního nadšení se nedal odradit: „On vlastně ne, ale desítky dalších!“

Když přišla večer CTV do mého podnájmu u pana Skoka na Ossingtonu, ptali se mě, odkud mám informace. Ukázal jsem s hrdoostí na malé tranzistorové krátkovlnné rádio Sony, které bylo připojené k magnetofonu. Moc je to nenadchlo.

Mezitím již téměř všechny torontské rozhlasové stanice vysílaly, že se v North Yorku bude konat velká demonstrace, na které promluví mimo jiné Josef Škvorecký. Při demonstraci se tam kdosi objevil s kasičkou a tak se začalo vybírat na Občanské fórum.

JEDNÍM ZE ZPĚVÁKŮ V NORTH YORKU BYL KAREL RŮŽIČKA

Nový domov začal vycházet jednou týdně, za což jsem byl pokárán, že jsem to udělal bez souhlasu ředitelské rady MMI.

Nastal však další problém. Uvědomil jsem si, že moje místo není v Torontu, ale že musím do Prahy. Mezitím však Pavla Pecháčka z jeho improvizovaného studia v Melantrichu na Václavském náměstí vypověděli. Nechal tedy v Praze mikrofon a magnetofon Petru Pospíchalovi a odjel. Revoluce už byla rozjetá a teď ji chtěli komunisti přibrzdit, ale nevěděli jak. Jiřímu Sýkorovi z Hlasu Ameriky odmítali dát vízum.

I řekl jsem si, že to zkusíme se tam taky dostat. Na velvyslanectví v Ottawě seděl syn generála Martina Džúra. Toho generála, který měl na svědomí potlačení demonstrací v roce 1969. Zavolał jsem do Ottawy a chvíli jsem slyšel, jak si sluchátko předávají jako horký brambor. Nakonec jsem dostal samotného mladého Džúra. Vysvětlil mi: „To je velmi složitá procedura, to musíme poslat na ministerstvo zahraničních věcí. To neděláme my.“ „A jak dlouho to může trvat?“ „Asi čtrnáct dnů!“ „Vy jste se zbláznil, v tuhle dobu mám čekat čtrnáct dnů! Už jste někdy někomu novinářské vízum nedali?!“ Džúr zamekl: „Když některý novinář o Československu nepravdivě informoval!“ „To se snad ani nedalo!“ zařval jsem na skříplého diplomata. „Tak zavolejte zítra.“ Mezitím jsme si u pana Varleyho na Bloor St. v International Travel vyřizovali letenku. Pan Varley se tvářil jako že má na velvyslanectví tak dobré kontakty, že nebudete s letenkou ani vízem žádný problém. Letenka byla vystavená, ale vízum z Ottawy stále nepřicházelo. A k našim žádostem o vízum se připojil i John Hasek, který byl jako voják z povolání dobrodružné povahy.

Demonstrace pokračovaly. Konečně přišlo vízum. Vše bylo hotové. V 68 Publishers jsem si dohodl, že budou tisknout noviny v mé nepřítomnosti.

Udělal jsem tedy další číslo novin, připravil ho, když vtom přišla nečekaná zpráva z vedení Masarykova ústavu, že mě nepovolují cestu do Prahy. Zůstal jsem jako opařený. Smysl mého exilového života, to, že jsem dělal noviny, měl být v tom, že budu při této změně a najednou mi to chce někdo zakázat. V ten okamžik jsem oznámil, že rezignuji.

To zabralo. Vedení MMI tedy přistoupilo na kompromis, že mohu jet do Prahy, ale pouze jako soukromá osoba a že mi poskytuje mimořádnou dovolenou. Musím však podepsat revers, že nikoho nebudu reprezentovat a že tam jedu na vlastní nebezpečí. Což jsem podepsal. Oplátkou mělo být, že MMI nebere vážně moji unáhlenou výpověď. Na to jsem odpověděl, že jsem vše promyslel a že trvám na své výpovědi. Jelikož jsme měli dohodu, že zrušení pracovní smlouvy se musí oznámit s šestiměsíčním předstihem, skončila moje práce v Novém domově 31. května 1990. Tyto podrobnosti píš jen kvůli tomu, že jsem se později v Čechách dověděl, že jsem byl z Nového domova vyhozen.

Zcela opačná byla situace v Československém sdružení. Miloš Šuchma mi nabídl všechna prohlášení Sdružení snad od roku 1948. Nesměle jsem namítl, že na to možná nebude čas. Miloš byl však neústupný: „Tak si ho udělate a bod po bodu to s Havlem proberete. Už jsem nic nenamítal.“

Moje cesta do Prahy byla tedy otevřená. John Hasek připravoval slavnostní odjezd. Chtěl, aby náš odjezd byl přenášen přímo do nějakého sálu, kde Nové divadlo

konalo akci na podporu OF. Na letiště nás doprovodil Ivan Znášik. Přenos se sice nekonal, ale dověděli jsme se, že odstoupil Gustáv Husák. V lítostivém projevu vyslovil přání, abychom na něj v dobrém vzpomínali, protože ne vše, co komunisti učinili bylo špatné. I v tomto posledním projevu se tento bývalý advokát mýlil.

9. prosince 1989 odpoledne jsme tedy s Lufthansou vyrazili přes Frankfurt do Prahy. Asi půl hodiny před přistáním byla někde pod námi hranice a tak jsme si připili. Byl to zcela jiný pocit než když jsem před devíti léty odlétal s British Airways. Na letišti v Praze čekala již televize. John Hasek si myslel, že je to kvůli nám. Omyl, bylo to kvůli Baťovým předjezdcům, kteří skromně s námi cestovali letadlem. Na nás jako na zástupce exilu nikdo nebyl moc zvědavý.

Jelikož zástupci od Bati zrovna neměli moc času, či jestli měl být Baťův triumfální návrat překvapením pro televizní diváky, nevím, ale z letiště jsem se rovnou dostal do střediska OF a pak do televize na Kavčích horách, kde nás patřičně našminkovali, abychom v televizi nedělali exilu ostudu a vypadali lépe než ve skutečnosti.

Zatímco voják z povolání major John Hasek byl připraven na tvrdý protikomunistický

MAJOR JOHN HÁSEK, KTERÝ TRAGICKY ZAHYNUL V BÝVALÉ JUGOSLÁVIÍ

projev v severoamerické češtině, který měl vyprovokovat národ k větší tvrdosti, moje pozice byla spíše ve varování před brakem, který lidem ze Západu přijde. Když jsem s touto nesmělou teorií zasedl před kamery a spustilo se natáčení (nevím, jestli mi major Hasek zcela rozuměl), ukázal však rychle nově rodící se demokracii, jak má vypadat a přerušil vysílání. Právil, že o záporech Západu se nesmí v této situaci hovořit a bylo to. Tak jsem pozdravil posluchače a paní redaktorka dodala na vysvětlenou: „Raději tam nebudeme zmiňovat ani tu Chartu 77, Svobodnou Evropu a Hlas Ameriky. Nebudeme provokovat.“

Mezitím Jirka Sýkora z Hlasu Ameriky stále nemohl dostat vízum a v Praze byl Američan John Negly, který hovořil velice dobře česky, takže se pořád čekalo, až budu moci něco udělat pro vysílání.

Svobodná Evropa pro změnu již zde měla svoje jezdce, kteří chodili od jedné rozhlasové besedy k druhé. Byl jsem zkrátka novinářem bez novin, rozhlasovým reportérem bez rozhlasu. Vlastně mi to ani nevažilo. Častokrát se totiž stávalo, že každý byl tak plný revoluce, že se třeba ve dvě ráno zjistilo, že všichni mluvíme najednou, ale že nikdo nikoho neposlouchá. Obrovské veselí způsobilo, když jsem si připravil nějaký rozhlasový pořad a pak jsem rozmontoval mikrofonovou vložku a napojil se kóličky na prádlo přes mikrofon do studia. To v Praze při každém rozhlasovém přenosu byl při nejmenším autobus.

Mezitím se začalo budovat nezávislé kulturní středisko v Bolzanově ulici. Revoluce proběhla tak, že se místnosti nejprve vyklidily a vymalovaly. Trochu jsem se nad tímto revolučním počínáním podivil, ale dostalo se mi vysvětlení, že se nebude

TOTO PŘÁNÍ SE TĚMĚŘ SPLNILO, ASPOŇ DRUHÁ POLOVINA

začínat v bordelu. Jednou se za dveřmi zjevil nějaký pán v brýlích a v baloňáku. Byl to nějaký Američan. Revolucionáři právě byli zabráněni do natírání podlahy, kterou prokládali jemnými erotickými hrátkami. V televizi běžel hokejový pohár Izvěstijí a pán v baloňáku tam chvíli postával, aniž by si ho někdo všimnul. Tak se s ním Marie začala bavit, aby to nebylo příliš trapné, že si ho nikdo nevšímá a ten Američan se ptal, jestli něco v tom tiskovém středisku nepotřebují. Někdo si vzpomněl, že když jsou teď to nezávislé tiskové středisko, že by bylo dobré mít počítač.

KOMUNISMUS NA SMETIŠTI DĚJIN

Cizinec se pak zeptal, jestli je to vše. Nepotřebovali nic. Pro jistotu, kdyby přece jen něco potřebovali, tak tam nechal vizitku a omluvil se, že má ještě nějakou práci. Na vizitce stálo jméno GEORGE SOROS. Druhý den skutečně nějaké počítače do redakce dorazily. Pravda nikdo na nich moc neuměl a než se to naučili, tak tvrdili, že jedou v linii undergroundu a nikdy jinak. Když se to konečně trochu naučili, tak již nezáleželo tolik na obsahu, ale na formě a začalo se to jmenovat *Respekt*, ale to ještě chvíli trvalo a dnes je to krásný barevný časopis.

Mezitím se Václav Havel rozhodoval jestli bude prezidentem. Měl pocit, že je k tomu predestinován, ale nebyl si jist, jestli o tomto úřadu ví i národ. Jediným jeho protikandidátem a zkušeným politikem byl Alexandr Dubček. Historie však nezná kdyby a nebudeme spekulovat s tím, kdyby se stal prezidentem muž pražského jara. Tak se stal Václav Havel ke konci roku 1989 prezidentem a na Silvestra se všichni aktéři revoluce sešli v Domě železničářů na Smíchově. Byla to snad poslední příležitost pro komunisty provést Bartolomějskou noc, jenže někam se vytratili.

Tehdy jsem měl konečně možnost promluvit krátce s Václavem Havlem, ale zapomněl jsem u známého stoh papírů, které mi dal s sebou Miloš Šuchma, takže tato agenda do dnešního dne zůstává neprobrána. Během večera si nechal hrát do ouška od Jimi Čerta a Marie mu pošeptala: „Prosím vás, nezměňte se!“ Václav Havel přislíbil, že se nezmění.

Mezitím se otepilo a byl začátek ledna a čas vrátit se zpátky. Tak jsem vezl svoje zimní boty v igelitové tašce, a aby nebyla tak prázdná, dal jsem do každé boty fľašku s tuzemským rumem; tu mi někdo v Montrealu na letišti ukradl. I revoluce má své oběti.

Po příjezdu do Toronta mně vzkázali ze Svobodné Evropy, že jsem toho moc neudělal a v Masarykově ústavu se rozčilovali, že noviny měly vycházet každý týden. Pouze Hlas Ameriky jel ze setrvačnosti dál. To trvalo až do roku 2004.

Měl jsem množství materiálu a fotek z Prahy a vydal jsem tehdy pražské dvojčíslo *Nového domova*. Možná, že je dodnes někde v archivu na Masaryktownu.

Aleš Březina; Foto z roku 1989: Maria Gabánková

Rosti Brankovsky

Broker
Jedinečné služby

Pro prodej:

analýza trhu, obchodního trendu, místa, příprava domu pro prodej.

Pro kupce:

denní zasílání nabídky e-mailem, osobní prohlídka nemovitostí, finanční asistence.

Jsem tu pro vás!

Sutton Group-Bayview Realty Inc. Brokerage

416 483-8000 - direct 416 443-9268

www.brankovsky.com * e-mail: rosti@brankovsky.com

CANADA SK
ENTERTAINMENT
<http://entertainment.canada.sk>

UVÁDZA

ROBA GRIGOROVA

SOBOTA, 21. NOVEMBER, 7 PM

**V RÁMCI FESTIVALU REBELOV
K 20. VÝROČIU NEŽNEJ REVOLÚCIE**

ST. VENCESLAUS MUSIC HALL

496 Gladstone Avenue, Toronto ON M6H 3H9

PREDPREDAJ: \$25/JEDEN, \$40/OBA KONCERTY

LÍSTKY PRI VSTUPE: \$30 VIP LÍSTKY: \$100

ON-LINE PREDAJ: www.entertainment.canada.sk / 416-689-9889

KANADSKÝ SLÁVIK 2009

**PRVÝ ROČNÍK SPEVÁCKEJ SÚTAŽE DETÍ
V INTERPRETÁCII SLOVENSKEJ LUDOVEJ PIESNE**

**GARANT SÚTAŽE
PETER DVORSKÝ**

**SLÁVNOSTNÉ FINÁLE SA USKUTOČNÍ
29. NOVEMBRA 2009 O 3PM**

**The Assembly Hall Community Centre
1 Colonel Samuel Smith Park Drive
Toronto, ON M8V 4B6**

**FREE ENTRANCE * FREE PARKING
MORE INFO AT WWW.KANADSKYSLAVIK.COM**

16.11.2009

Prosíme, vstúpte!

Bratislava-sme/Martin Bútora-Začiatkom roku 2010 sa začína v dejinách Slovenska niečo neobvyklé: prekročíme hranicu, ktorú sme doteraz neprelomili: vstúpime do tretej dekády budovania demokracie. Jeseň 1938, keď sa blížilo dvadsiate výročie predvojnového Československa, nevestila nič dobré: republika i demokracia ako politický systém smerovali ku katastrofe. Oných päťdesiat rokov, ktorých sme podľa prvého prezidenta Tomáša Garrigua Masaryka potrebovali na stabilizáciu demokratických pomerov, nám osud nedožičil. Dnes je situácia iná. „Pomalé vrátanie veľmi tvrdých dosák“, ako svojho času označoval politiku nemecký sociológ Max Weber, bude môcť pokračovať v demokratických podmienkach.

Nebude to ľahké. Dvadsať rokov demokracie ľudia hodnotia s rozpakmi. Hoci takmer všetci oceňujú politické slobody, ktoré získali, preda mnohí necítia väčšiu možnosť skutočne ovplyvňovať politické rozhodnutia. Mnohí nevidia, že by im nové pomery priniesli viac rovnosti pred zákonom, neždajú sa im, že lepšiu šancu majú tí, čo poctivo pracujú. K niekdajšiemu syndrómu občianskej bezmocnosti, o ktorom hovorili sociológovia v 80. rokoch, sa pridala ďalší symptóm - nezájum, ľahostajnosť.

Nie sme sami. Pražskí študenti sa počas niekoľkých mesiacov tohto roku venovali „inventúre českej demokracie 2009“. Jej súčasťou boli diskusie na rôzne témy i rozhovory s politikmi. Na verejných fórach, prenášaných televíziou, s nimi debatovali hostia z radov staršej generácie, od protestantského pastora a dnešného politika nemeckej sociálnej demokracie Markusa Meckela až po bývalú americkú ministerku zahraničných vecí Madeleine Albrightovú.

„Naša demokracia,“ konštatujú študenti vo svojom vyhlásení, „nerastie ani nesilnie.“ Skutočná reflexia totalitnej moci sa ešte ani nezačala, spoločnosť vzrušujú nanajvýš tak eštebácke kauzy celebrit. Nemáme zmapované, koľko zlých návykov z tých čias si odnášame. Prečo podliehame pocitu, že o nás rozhoduje „niekto tam hore“ a nič sa s tým nedá robiť? Ako je možné, že lož tak ľahko berieme ako spoločensky prijateľnú? Vďaka vzdelaniu, pokračuje sa vo vyhlásení, by sme mali získať alternatívy k všadeprítomnému pragmatizmu; lenže práve v tom dnešné školstvo najviac zaostáva: chýba odvaha uctievať si hodnotový systém i dôraz na ľudský charakter. Naša demokracia je krehká a ľahko o ňu môžeme prísť, uzatvárajú.

V desiatkach diskusií v posledných dňoch mi spolu s ďalšími kritickými skutočnosťami (rozbujnena korupcia, problematické súdnictvo, znížená kvalita verejnej debaty, vírus nacionalizmu) vystúpili do popredia dve závažné riziká. Prvým je vyprázdňovanie verejného priestoru, rezignácia na účasť či už vo voľbách, alebo v rôznych iných formách aktívneho občianstva. Druhým je drastický prepád prestíže politiky ako povolania a politikov ako jeho aktérov.

Pred desiatimi rokmi zaujala pozornosť českej verejnosti výzva „Ďakujeme, odíďte!“ (podpísalo ju 200 000 signatárov), ktorí obvinili vtedajší vládný establišment z morálneho marazmu a vyzvali politikov späť tzv. opozičnou

zmluvou - Miloša Zemana a Václava Klauusa, aby odstúpili. Zdá sa mi, že dnes je čas na inú výzvu: „Prosíme, prídte!“ Ak do občianskej sféry i do politického života nevstúpia vzdelaní, charakterní a zapálení ľudia, pomery sa nezlepšia. To plne platí aj pre Slovensko. Čo ma v debatách so študentmi v oboch republikách trochu prekvapilo, boli dve okolnosti. Nedostatočná viera v „malé veličiny“, v oných známych, pre niekoho azda až pričasto vyzdvihovalých „pozitívnych deviantov“, bez ktorých však nemožno dosiahnuť kritickú masu potrebnú na zmenu. A napokon, málo imaginácie - tá síce nechýba v mnohých iných oblastiach, od umenia cez podnikanie až po zábavu - nevidno ju však natoľko v zápase o kvalitnejšiu demokraciu, o slušnejšiu politiku, o dôstojnejšiu spoločnosť.

Pred dvadsiatimi rokmi, v mesiacoch a týždňoch pred revolučnou zmenou a najmä v kľúčových okamihoch novembra 89, keď išlo o našu budúcnosť, vyžarovalo z ľudí, ktorí riskovali a postavili sa na čelo zmien, fluidum slobody, imaginácie a odhodlania meniť svet. Keby neboli verili, že sa to dá, asi by sa k nim a k študentom nepripojili toľké státisíce, s ktorými dnes spolu november 89 oslavujeme.

Nadýchime sa - a vkročme. Do toho neuveriteľného tretieho desaťročia.

18.11.2009

Historici skúmajú nežnú okrajovo

BRATISLAVA-sme/Marek Vagovič Keď sa chcú dnes mladí ľudia dozvedieť viac o novembri 1989, veľa možností nemajú. Za dvadsať rokov totiž nevyšla v odborných inštitúciách komplexnejšia publikácia, ktorá by analyzovala revolučné udalosti v širších súvislostiach. Kompetentní sa sťažujú, že nemajú dosť ľudí ani peňazí.

„Máme len na základnú réžiu, keď chceme niečo publikovať, musíme to robiť prostredníctvom grantov,“ hovorí riaditeľ Historického ústavu SAV Slavomír Michálek. „Pracuje tu len 14 ľudí, keď chceme robiť niečo väčšie, musíme osloviť všetky katedry politológie na Slovensku,“ povedal riaditeľ Ústavu politických vied SAV Miroslav Pekník.

Na nedostatok prameňov doplácajú najmä učiteľia dejepisu. „Vychádzam zo základnej faktografie, ale aj z vlastných spomienok, používam výstrižky z dobovej tlače. Využívam aj internet a informácie z českých zdrojov,“ hovorí Hana Mlynárčiková, ktorá učí na jednom z bratislavských gymnázií.

„Ten, kto nepozná svoju minulosť, je odsúdený ju opakovať.“ Krédo bývalého disidenta a zakladateľa Ústavu pamäti národa (ÚPN) Jána Langoša akoby na Slovensku neplatilo. Dvadsať rokov po revolúcii chýba odborná publikácia, ktorá by zhodnotila najdôležitejšie momenty novembra 1989. Vyšlo len niekoľko štúdií, zborníkov a chronológií, ktoré sa obmedzili na zmapovanie základných faktov.

„Dvadsať rokov je dosť dlhý čas, aby vznikli prvé pokusy, práce alebo interpretácie novembra 1989. Inak sa tejto témy chytia ľudia, ktorí nie sú historici, takže môže dôjsť k skresleniu obrazu revolúcie,“ myslí si Róbert Letz, vedúci katedry histórie na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave. „V Čechách sú oveľa pružnejší, vydali možno aj desaťnásobne viac titulov.“

Jeden z lídrov VPN Peter Zajac je presvedčený, že historici sa nechcú púšťať do najnovších dejín, „keďže po roku 1945 sa už viackrát popáliili“. „Explicitne sa tomu vyhýbajú, chýba seriózny výskum. Nechávajú to na aktérov revolúcie, osobné svedectvá sú však často nespoľahlivé,“

pripomína Zajac. Václav Havel si napríklad už v marci 1991 pred parlamentnou komisiou nepamätal, ako a s kým prišiel 18. novembra 1989 zo svojej chalupy na Hrádečku do Prahy.

Riaditeľ Historického ústavu SAV Slavomír Michálek súhlasí, že je najvyšší čas na serióznu analýzu revolúcie. Tvrdí však, že nemajú dosť ľudí ani peňazí. „Máme len na základnú réžiu, keď chceme niečo publikovať, musíme to robiť prostredníctvom grantov. Nikto za nami nepríde, že nám pomôže vydať knihu.“ Podľa neho je problém aj v študentoch histórie. „Keď vypíšeme ako tému doktorandského štúdia normalizáciu, zo všetkých katedier sa prihlási jeden alebo dvaja ľudia.“

Michálek pripomína, že minulý rok vydali šesť kníh k roku 1968. „Keby nebolo nejaké výročie, ani pes po nás neštekne. Pred dvoma rokmi sme urobili konferenciu Formy odporu proti totalitnému režimu, prišlo tam osemnásť ľudí. Aj november 1989 zaujíma médiá len teraz, o chvíľu to opadne.“

Akadémia vied už rozbehla projekt, ktorý zachytáva dôležité udalosti slovenských dejín v rokoch 1945 až 1992. Podľa Miroslava Lehkého z Ústavu pre štúdium totalitných režimov v Prahe spolupracovala aj na medzinárodnej konferencii, ktorú zorganizovali k 20. výročiu revolúcie. „Na rozdiel od ÚPN boli nadšení, keď sme im ponúkli partnerstvo. Riaditeľ Michálek pripravil aj niekoľko zaujímavých referátov.“

Historik SAV Jozef Žatkuliak si však uvedomuje, že november 1989 je veľká téma, ktorú treba spracovať samostatne. „Musíme to urobiť komplexne a systematicky. Keďže sme dosť vyťažení, zrejme je potrebné vytvoriť spoločný tím, v ktorom by boli aj ľudia z vysokých škôl.“

Letz hovorí, že revolúciou by sa mal viac zaoberať aj Ústav politických vied SAV. „Boli tu diplomovky i pokus o dizertačnú prácu, no ide len o čiastkové veci. Zatiaľ neviem o nikom, kto by sa tomu chcel osobitne venovať.“ hovorí riaditeľ ústavu Miroslav Pekník. Teraz pripravujú publikáciu o Slovenskej národnej rade v rokoch 1989 až 1992.

Lehký je naopak presvedčený, že zmapovanie novembra 1989 je skôr úlohou ÚPN. „Vedecký pracovník historického ústavu si môže vybrať nejakú parciálnu tému a urobiť k tomu štúdiu. ÚPN však zo zákona vyplýva, aby to robil systematicky a dôsledne.“ Podľa neho má k dispozícii archív aj dosť ľudí, aby popísal, „ako prišlo k revolúcii a do akej miery sa do toho snažili vstupovať staré štruktúry“.

Aj podľa Letza by bolo prospešné, keby vydal ÚPN „serióznu monografiu k novembri 1989. Momentálne na tom nikto systematicky nepracuje“. V týchto dňoch vydal ústav knihu dokumentov a fotiek z obdobia revolúcie, kontext dopĺňajú správy dôstojníkov ŠtB. Zorganizoval aj konferenciu o novembri 1989, z ktorej by mal vyjsť samostatný zborník.

Predseda Správnej rady ÚPN Ivan Petranský však súhlasí, že seriózna monografia na Slovensku stále chýba. „Popri iných témach, ktorých je dosť veľa, sa snažíme zmapovať aj nežnú revolúciu. Monografiu neplánujeme, myslím, že historický ústav má dosť ľudí, ktorí sa venujú aj najnovším dejinám.“

Kanada v Hradci Králové

20. listopadu proběhne v Hradci Králové podzimní Den Kanady, který zorganizovala tamější filharmonie ve spolupráci a za podpory velvyslanectví. Velvyslankyně Kanady Valerie Raymond se setká mimo jiné s hejtnanem kraje, primátorem města, zástupci Západočeské univerzity i královohradeckého biskupství. V 17.00 proběhne v prostorách Filharmonie Hradec Králové (Eliščino nábřeží 777) tisková konference, po níž bude zpřístupněna výstava o Kanadě a o zemi javorového listu bude také promítnut dokumentární film. V 19.30 zahájí paní velvyslankyně spolu s ředitelem filharmonie večerní koncert

Bandoneon Tango pod taktovkou kanadského dirigenta Misha Roháče. Na programu bude Astor Piazzolla a Lothar Hensel. Jste srdečně zváni. www.fhk.cz

Kanadská mozaika slaví desáté výročí

Tvůrcem Kanadské mozaiky byl velvyslanec rada pro politické, ekonomické a kulturní záležitosti Alain Latulippe, který působil v České republice v letech 1998 - 2002. Byl to právě on, kdo přišel s myšlenkou týdenního bulletinu, jenž by pravidelně informoval českou veřejnost o dění v Kanadě. Alain Latulippe, který je od roku 2007 velvyslancem v Uruguayi, Mozaiku založil v roce 1999 a od té doby jí týden co týden zasvětil nemálo času i práce ve svém programu. Po jeho odjezdu z České republiky Kanadskou mozaiku připravovalo během deseti let několik dalších redaktorů, kteří se snažili pokračovat v původní Latulippově myšlence přinášet českým čtenářům každý týden zajímavé zprávy. O pět let později, tedy v roce 2004, se Mozaika začala vydávat jednou za dva týdny i na Slovensku, kde má velvyslanectví Kanady svoji kancelář. Články Kanadské mozaiky se objevují například v československém čtrnáctideníku vydávaném v Torontě s názvem Satellite či na webu iliteratura.cz. Všem čtenářům děkujeme za přízeň!

Kanadská mozaika - Vydává Kanadské velvyslanectví v Praze

PORTRÉTY, KRESBY, OLEJOMALBY, KOLÁŽE

Canadian Agriculture Hall of Fame: Mr. A. P. Roy-King (2009)

MARIA GABÁNKOVÁ

TEL.: (416) 535-8063; FAX (416) 530-0069

www.paintinggalleries.net

e-mail: gabankova@paintinggalleries.net

Televize Bravo (kanál 40, TV Rogers)

vysílá tento podzim každou sobotu

od 20 hodin (reprízy jsou neděle v 7:00 a středa 21:30) sérii Star Portraits. V každé epizodě tři umělci mají udělat portrét známé osobnosti jako George Chuvalo, Margaret Trudeau, Amazing Kreskin, Roberta Bondar či Pamela Wallin. Mezi portrétyujícími umělci byl

i Štefan Galvánek (možno vidieť na <http://www.starportraits.ca>)

a 21. listopadu 2009 ve 20 hodin bude Maria Gabánková bude

portrétovať Ashley MacIssaca.

(repríza je na programu 25. listopadu v 21:30).

oprávněný distributor českých filmů a TV seriálů nabízí premiérově celou řadu oblíbených seriálů, které navazují na předchozí velice úspěšné části

ŠEJDREM

Lehce komediální příběh o tradičním vítání jara, lásce sousedské a štěstí. Poslední máj rozkrývá na pozadí jedné tradiční události - každoročně se opakujícím rituálu stavění májky - vztahy, cíle a postoje lidí současné české vesnice. Činí tak formou realistického příběhu, který nepostrádá humor a stylově by se mohl blížít filmu *Vesničko má středisková*. Ústředním tématem je střet městského a vesnického myšlení. Hlavní hrdina, průměrný nicméně přece trochu "slavný" herec, přijíždí po letech navštívit rodnou vesnici. Jako malého kluka ho zde šikanovali, že je "jiný". Teď se musí chtít nechtě vypořádat se svou minulostí.

Hrají:

I. Trojan, M. Pleštilová, I. Bareš, O. Vlach aj.

Režie: Z. Tyc

Podporujte legální obchod!

Na základě autorských smluv mnoha nových filmů, TV seriálů a zábavných pořadů dovezla a Vám nabízí výhradně firma:

VIDEO EL CANADA

583 William Street, London, Ont. N6B 3E8

Tel.: (519) 434-9939; Fax: (519) 434-8182

E-mail: video.el@rogers.com

www.videoelcanada.com

<http://www.videoelcanada.com>

Pozývame všetkých vás, milí krajanovia na tradičný,

Bazár 2009,

Slovenskej Evanjelickej cirkvi a. v.

dnia 28. novembra 2009, v sobotu ráno od 10.00 hodiny.

Ako minulý rok, vám ponúkame výrobky mäsiarskej kuchyne: klobásy, páľivé i nepáľivé, jaternice, slaninu, údenú a paprikovú.

Rezance, rôzne cukrárske výrobky, koláče a zákusky, vianočné obľátky a iné.

Počas BAZÁRU 2009 budete môcť ochutnať jedlá zakáľáčovej kuchyne a tak sa presvedčiť o vysokej kvalite našich výrobkov.

Pripravená je pre vás hodnotná tombola.

Bazárová hala je v prízemí kostola sv. Pavla, Evanjelickej a. v. Slovenskej cirkvi

na 1424 DAVENPORT Rd.

100 metrov na západ od križovatky Davenport Rd. a Dufferin Str.

Prosíme vás, väčší nákup si objednať už teraz.

Tel.: 416/658-9793.

Frank Tesař - 95 romantických let

Nedlouho po konci druhé světové války (v červnu 1947) obdrželi brněnští manželé Kapounovi dopis, který je musel alespoň trochu přivést z rovnováhy. Dopis přišel z Aby v Nigerii, tedy z místa, s kterým si brzy po válce moc lidí v Československu asi nedopisovalo.

Dopis začíná docela zdvořile a nevinně: *Předně bych Vás chtěl poprosit o prominutí, že Vám píši aniž mně znáte. A hned v druhé větě bomba: Jistě je Vám však již známo od Svatavy (Kapounovic dcerušky), že jsme se domluvili o tom, že přijede za mnou do Afriky, aby se stala mojí ženou. Následuje filosofická úvaha: Jelikož mi není možno požádat Vás o ruku Vaší slečny Svatavy osobně, dovoluji si Vás požádat touto nezvyklou cestou a sice dopisem. Za další větu by se nemusel stydět ani Clark Gable v Jihu proti Severu: Jistě je to pro Vás velmi těžká věc dát dceru někomu, koho neznáte... Příštích pár slov mne uzemnilo: ...a kterého nezná osobně ani Vaše dcera.*

Po takovémto začátku zbytek dopisu je docela střízlivý: *Jistě je Vám též známo, že jsme si již před válkou dopisovali a po válce zase naši korespondenci obnovili. Poznali jsme se totiž jen dopisy a věřím, že natolik, abychom věřili jeden druhému, že budeme šťastni. Jsem zaměstnán u firmy British Bata Shoe Co. Ltd., Tilbury v Anglii a jsem zde v Aba v Nigerii pověřen nákupem, produkcí na našich plantážích a exportem gumy a zároveň vedoucím dvou prodejen. Jelikož pracuji z větší části na provizi, činí průměr mého příjmu 100 liber měsíčně, to je asi 20,000 Kčs. Životní standard je zde poněkud vyšší než u nás doma, ale přesto dá se snadno ušetřit polovina příjmu. Slibuji Vám, že se budu o Svatavu starat a poskytnu jí klidný, pohodlný a hlavně šťastný život, po kterém sám tolik toužím. Doufám, že mi prominete tento velmi krátký a nesmělý (tak docela nesmělý se mi dopis zase nezdá) dopis a že nebudete činit námitek proti našemu sňatku.*

Podpis je nečitelný, ale pachatel se přiznal. Jeho jméno? František (nebo také Frank nebo Franta) Tesař, kterého jsem měl potěšení navštívit v jeho torontském domově dva měsíce před jeho pětadevadesátkou (a odnesl si aktovku plnou dopisů a jiných dokumentů), kterou oslavil 2. prosince 2009. Nejstarší dopis je datován ještě před válkou (5. 8. 1939). Jeho autorem je Frank Tesař a je adresován Milé slečně Svatavě: *Jistě Vás překvapí, kdo Vám píše, ačkoliv Vás nezná... Byl jsem pověřen zařizovat naše nové prodejny na severu Nigerie a moje nové působíště je nyní v Kanu. Bydlím s panem Neumanem, který mně hned na uvítanou hlásil, že nějaká slečna si chce ráda se mnou dopisovat. Mile mne překvapilo, když jsem hned první den po příjezdu našel na stole lístek, kde jsem viděl své jméno... Opravdu pozdrav z domova. Ale od koho. Slečna Svatava, tak krásné jméno, až jsem se nad ním zamyslel... Osud - cesta, která vede člověka po celý život, aniž by věděl jak si s ním zahrává. Byla to náhoda, že jste dostala od p. Neumana jeho fotografii, na které jsem byl snad šťastnou náhodou i já?... Snad se budete strašně divit tomuto dopisu a oslovení - vždyť Vás vůbec neznám a Vy neznáte mne, ale přece mne něco donutilo takto psát. Nerad bych, abyste to brala nějak tragicky, ale můžete se tomu zasmát a říci si tak a teď zas já odepíši a snad se Vám podaří najít tu nejvhodnější cestu, která nám udrží naše přátelské dopisování. Prosil bych Vás, milá slečno, abyste mně sdělila, co Vás donutilo k tomu, aby jste mně psala nebo lépe řečeno si chtěla se mnou dopisovat... Odpověď slečny Svatavy jsem bohužel nenašel.*

Příští Frankův dopis (jeho tehdejší adresa: St/Sgt. Frank Tesař, Czechoslovak Army Depot UNRA, Southend on Sea, England) je datován o šest let později - 10. 10. 1945. Ten už není tak sebejistý, jako ten z 5. 8. 1939. Když z žádného jiného důvodu tak asi proto, že Frank neměl ponětí, co se se Svatavou za šest roků mohlo stát. A vy ještě nevíte, co se vlastně dělo s ním. A také nevíte, kdo ten St/Sgt. Frank Tesař vlastně byl - a ještě je.

Tož tedy: narodil se 2. prosince 1914 v Nedakonících u Uherského Hradiště. Vyučil se v koloniálním obchodě. V roce 1934 jako dvacetiletý začal pracovat v Baťově prodejně v Prostějově. Rok nato byl přeložen do Zlína, do hlavní prodejny; později převzal dámské oddělení a ještě trochu později se stal přednostou Amerického oddělení. Byl také poslán do kurzu hindského jazyka - čekal, že ho asi pošlou do Indie, ale v pondělí 14. února 1938 byl šéfem poslán do zlínské nemocnice na prohlídku, den nato si ho pozvali do kanceláře, zeptali se ho, má-li pas a když odpověděl záporně, oznámili mu, že pas patří a že v neděli, 20. února jede ze Zlína ranním vlakem v šest hodin do Afriky (pochopitelně s několikaletým přesešáním na různé dopravní prostředky) a „...opatřete si informace o Nigerii. Když přišel domů a řekl mamince, že jede lodí do Nigerie, maminka řekla: „Ale Bože a kde to je?“ Nechme však mluvit Franka: „Když jsem jí ukázal na mapě Afriku a Nigerii, zalomila rukama a hned se křičela.“ Frank se spakoval, dal si u

Nehery ušít nějaké šortky a lehký oblek, na loučení čas neměl (s bratry se rozloučil lístkem už z Londýna). Do Nigerie jela, ale jinou lodí, také jedna slečna - jela se vdávat za Baťova zaměstnance. Proč ne stejnou lodí? Frankovo vysvětlení: „Baťovská taktika: žádný z nás neznal anglicky, kdyby jsme jeli stejnou lodí, mluvilo by se česky, když jsme jeli zvlášť tak za tři týdny lodí jsme se něco anglicky museli naučit.“ A taky naučili... ti baťovci holt byli fiškusové, ti věděli co dělají... (ale o tom někdy jindy).

V Nigerii Frank začal v Lagosu a pak byl poslán otevřít prodejnu na severu Nigerie, v Kanu. No a v říjnu 1940 se dobrovolně přihlásil do Československé armády v Anglii (ale o tom také někdy jindy, pro účely tohoto článku války a

FRANTIŠEK A SVATAVA TESAŘOVI

podobné pohromy prostě slouží jako atmosférické pozadí románců mezi Svatavou Kapounovou a St/Sgt. Frankem Tesařem). Snad jenom podotknu, že mimo jiné absolvoval parašutistický kurz, a pak „šli skákat, napřed několik skoků z balónu a potom na letadla“ a nakonec skončil v Dunkerque, kde ho zastihl mir. A už jsme nazpět u Frankova dopisu Svatavě datovaného 10. 10. 1945. A laskavě si povšimněte, jak opatrně Frank dopis začíná: *Milá Svatavo, předně se chci omluvit u Vašeho p. manžela* (to se Frank zřejmě naučil ve válce - vysílá výzvědný oddíl, aby omrkl pozice), *což předpokládám, že již jste již vdaná. Dnes jsem dělal zase pořádek v korepondenci po mnoha letech, kde jsem našel Váš dopis a fotografii třech rozkošných českých děvčat. Jsem Vám dlužen odpověď a proto to činím s omluvou předně u Vašeho pana manžela...* (ten si to u možného pana manžela zehlil!). *Chtěl jsem Vám už napsat z domova* (po konci války se Frank vrátil s československou armádou do Prahy - kde ho jeho šéf, ředitel Baťa z Anglie pozval na snídani. Byla tam i stará paní Baťová. A krátce se zastavil doma.), *bohužel jsem neměl adresu, až teď jsem ji našel zase zde v Anglii... Těšilo by mě, kdybych slyšel též o Vás něco pěkného. Neбудьте překvapená, jelikož jsem Vám slíbil, že nezapomenu. S pozdravem Franta* (ale když ho Svatava v odpovědi oslovila jako Frantu, tak se naježil).

V dalším dopisu (z 9. listopadu 1945), upokojen, že Svatava je dosud slečna, Frank se začal trochu odkrývat: *Již jsem si na to toulání světem navyknu a ani by mě snad již netěšilo nic jiného. Svět je příliš velký a příliš krásný, nesmíme dovolit, aby si s námi zahrával, ale musíme se snažit, abychom si my zahrávali s ním. Už se zase cítím v kramflecích, ačkoliv o kousek dál píše (po mírné sebechvále), že se neoženil jako někteří jiní vojáci. Konečně nevím ani, co by to muselo být za děvče, které by si již chtělo vzít mě? Nedovedu si jí ani představit. Tohle mu nevěřím. To je pokrytecká falešná mužská skromnost, založená na naději, že ti, kteří se ponížují, budou povýšeni. Snad jsem Vám psal*

již před lety, jak asi vypadám a nepřejte si mě vidět teď. No přímo katastrofa. Raději, když Vám to nenapíše (právě to napsal). Třicet let starý "Frank", no to už snad stačí.

Ti dva si pak vyměnili desítky (ne-li stovky) dopisů. Tón dopisů se měnil, hlavně něžněl. Začali se krásně oslovovat, Svatava měla daleko větší představitost: *Pusinko, Milý protivno, Milovaná pusinko, Milovaný rošťáku, Mazlíčku, Konvalinko...* Frank se zmožil jen na: *Milá Svatuš, Milá Svatulinko...* A psali si milá a časem milostná slovíčka, až Frank požádal Svataviny rodiče dopisem o její ruku, jak jsme si přečetli hned na začátku tohoto říkání. A Svatavin tatínek odpověděl (i za svoji ženu) dopisem datovaným v Brně 18. června 1947:

Vážený pane Tesaři!

Právě jsem dostal od Vás dopis, za který Vám srdečně děkuji. Prosíte mě o ruku dcery Svaty. Vím, jak Vám bylo těžko se rozhodnouti, co neznáte, také mě to není právě nejlehčí. Mě moji rodičové také nebránili, a také nebráním já.

Dávám rád souhlas, protože pevně věřím, že co slibujete, také dodržíte... Budeme se těžko loučit se Svatou, ale není jiného východiska... Dostanete Svatou, hodnou, skromnou, vzdělanou a pořádnou. Chtěl jsem z ní mít Dr.M. Bohužel ta německá bestie zmařila všechno.

Nyní prosím Boha, aby vše dobře dopadlo, a dal Vám své pozhennání, by jste byli oba šťastni.

Ku lidskému štěstí jest potřebí velmi málo, hlavně lásky a porozumění, jeden druhému... Budeme se modlit za Vaše budoucí štěstí.

Ať jejich štěstí bylo vymodlené, nebo ho dosáhli proto, že byli dva dobří a laskaví lidé, kteří v sobě našli zalíbení a chtěli jeden druhému štěstí dávat, rozhodně ho našli. V Nigerii, kde se vzali v roce 1947 i později v Kanadě, kde šťastně žili a vychovali své dva syny, Petra a Pavla (jak biblické) až do dubna 2005, kdy Svatavě vypršelo její pozemské vízum. A Frank, pořád ještě rovný jako voják, usměvavý a přátelský, zdravotně v dobrém stavu (občas má trochu problém se sluchem nebo s něčím jiným), když je někdy naměkko, otevře si složku s dopisy, které si se Svatavou psali a jsou zase spolu.

Josef Čermák

Je to knižní panorama, životopis od Formana

Kniha je dobře napsána. Ještě jsem nepřečetl ani třetinu knihy a už jsem Zdeňka tak našponoval, že mi ob den telefonuje a začíná otázkou, jak pokračuje životopis Miloše Formana nazvaný *Co já vím? aneb Co mám udělat, když je to pravda?* Vydal Bookman 2007. Zdeněk si chce strašlivě knihu přečíst a dotírá, že čtu pomalu a užívám si ji. „Formanova autobiografie,“ nasadil jsem Zdeňka minulý týden v kavárně *Books&Beans*, „začíná čekáním v ohromném sále v Los Angeles na vyhlášení Oscara za nejlepší film v roce 1984; tam byl Formanův film *Amadeus* nominován na 11 vrcholných ocenění a nakonec získal osm oskarů.“ Tuto slávu si se Zdeňkem pamatujeme na vlastní oči v televizi. Dodnes se ujišťujeme, že *Amadeus* je nejlepší film na žebříčku nejlepších filmů, dokonce lepší než prvotřídní *Kmotr*, ačkoliv se tyto dva filmy nedají srovnávat ani tematikou ani pojetím a umným provedením. „Co jsi o Formanovi věděl, než jsi jeho knihu začal číst?“ ptal se Zdeněk vyzývavě.

„Pramálo,“ přiznal jsem, „akorát, že na Barrandově začínal režirovat, že natočil *Lásky jedné plavovlásky* a *Hoří má panenko*, a že se v USA chytil a prosul.“ „Že dělal Laternu Magiku a že byl manželem krásné Jany Brejchové jsi nevěděl?“ dotíral Zdeněk. „Nevěděl,“ řekl jsem, ani že byl sirotek, když za války nacisti zavraždili Formanovy rodiče a Miloš žil za války u příbuzných a po válce se vypracoval úporným a vlastním úsilím mezi pražskou kulturní elitou. „Neměl to snadné,“ pokýval hlavou Zdeněk, „a jak je to napsané?“ zajímal se jako čtenář. „Je to napsané báječně a podle mého gusta, jak se má autobiografie psát, fakticky a bez sentimentality.“ „Píše o různých politických poměrech padesátých let?“ „Ano,“ řekl jsem, „prošpikovává své osobní úsilí na politickém pozadí počínání ministrů Kopeckého a Kahudy, popisuje machinace s filmy a o svých počátcích režirování ve stínu Martina Friče;

